

2015-10-23

Avdelningen för vård och omsorg
Hasse Knutsson

Motion 46 - Landstingens Biobanker – en viktig resurs för forskning

Beslut

Styrelsen föreslår kongressen besluta

att bifalla motion 46 Landstingens Biobanker – en viktig resurs för forskning.

Motionen

Dag Larsson och Erika Ullberg, Stockholms län, båda (S), har i motion 46 yrkat **att** Sveriges Kommuner och Landsting verkar för att statliga forskningssatsningar öronmärks till uppbyggnad och utveckling av landstingens biobanker, samt **att** Sveriges Kommuner och Landsting tillsammans med det Nationella Biobanksrådet verkar för en gemensam nationell hantering av biologiska prover i vården som är anpassad till vårdens och forskningens behov.

Styrelsen

Styrelsen delar motionärernas uppfattning att landstingens biobanker är ett område som behöver utvecklas genom att statliga forskningssatsningar öronmärks för detta ändamål. Vidare delar styrelsen motionärernas uppfattning att det behövs en nationell hantering av biologiska prover som tar sin utgångspunkt i båden vårdens och forskningens behov.

Under senare år har flera statliga utredningar lämnat förslag på åtgärder för hur situationen för forskning kan förbättras i Sverige. Dessa utredningar framhåller att biobanksprov är en av hörnstenarna i arbetet med att utveckla forskningen. En god tillgång till biobanksprov ger utöver den omedelbara nyttan för patientens vård och behandling bra förutsättningar för forskning som genererar ny kunskap om diagnostik, diagnosklassifikationer, förbättrade behandlingar och nya läkemedel och vacciner.

Denna forskning har stor betydelse för kunskapsutvecklingen inom många medicinska områden. Styrelsen vill särskilt nämna att t.ex. cancervården har utvecklats avsevärt till stor del p.g.a. tillgång till prov och information om berörda patientgrupper. Denna information har utgjort en viktig grund i utvecklingsarbetet med att ta fram nya läkemedel och behandlingar, individuellt anpassade terapier och förbättrad diagnostik.

Vad gäller satsningar, tillsammans med Nationella Biobanksrådet, på en nationell hantering av biologiska prover i vården vill styrelsen framhålla betydelsen av en nationell infrastruktur för samordning av rutiner för provtagning, hantering, förvaring och tillgång till prov, standardisering samt gemensamma och standardiserade IT-lösningar.

Sveriges Kommuner och Landsting

Post: 118 82 Stockholm, Besök: Hornsgatan 20
Tfn: växel 08-452 70 00, Fax: 08-452 70 50
Org nr: 222000-0315, info@skl.se, www.skl.se
motionssvar.biobank15

En nationell infrastruktur behöver stödja medicinsk forskning, utveckling och innovation till gagn för patienter, vårdgivare, industri och invånare. Vidare behöver infrastrukturen stödja samarbete med andra länder.

För att nå en nationell infrastruktur krävs att också statliga resurser tillförs landstingens biobanksverksamheter för lokalt, regionalt och nationellt genomförande, som säkerställer hög kvalitet på tillgänglighet till insamlade prov och patientinformation utan att kompromissa med patientintegriteten.

Styrelsen vill informera om att en infrastruktursatsning på biobanker är ett av de prioriterade områden som SKL fokuserar på i sitt underlag till 2016 års forsknings- och innovationspolitiska proposition.

Vidare vill styrelsen nämna att förbundet under senare år vid ett flertal tillfällen har uppmärksammat regeringen på att det finns omfattande problem med nuvarande biobankslag (2002:297). I slutet av 2010 lämnade Biobanksutredningen betänkandet En ny biobank (SOU 2010:81) till regeringen. Enligt förslaget skulle en ny biobankslag träda i kraft 2012. Ikraftträdandet har emellertid blivit framflyttat eftersom förslagen behöver kompletteras och omarbetas av regeringen. Utredningen har i stora delar lämnat förslag som realiserade skulle undanröja andra problem som nuvarande biobankslag medför. Förbundet kommer att fortsätta arbetet med att få till stånd en revidering och modernisering av biobankslagen.

Landstingens Biobanker – en viktig resurs för forskning

Sammanfattning

Landstingens biobanker är ett område det behöver satsas på för att förutsättningar för forskning i Sverige ska bli ännu bättre. Statliga forskningsmedel borde därför öronmärkas i syfte att utveckla landstingens biobanker.

Bakgrund

Sverige har en hälso- och sjukvård i världsklass och mycket har vi att vara stolta över. För att behålla den framskjutna positionen i världsrankningen är det angeläget att vården hela tiden är med och skapar ny kunskap för att vården ska kunna utvecklas och förbättras. Forskning är ett viktigt instrument för att åstadkomma det. Vi är angelägna om att Sverige kan utveckla rollen som en attraktiv forskningsnation. För att göra det finns det områden som behöver bli bättre. Ett sådant är hanteringen av biologiska prov i hälso- och sjukvården. Genom att använda kunskapen som finns i landstingens biobanker mer effektivt ger det bättre förutsättningar att till exempel studera ärftliga faktorerens betydelse eller samspel mellan faktorer i miljön och samhället.

Inom vården i Sverige hanteras varje år stora mängder biologiska prov och över 150 miljoner finns lagrade i landstingens/regionernas biobanker. Sparade prov kan vara t ex vävnadsprov, cytologipro, benmärgsutstryk, serumprov för utredning av infektioner, immunologiska sjukdomar samt prov för genetiska analyser. Sådana prov ger förutom den omedelbara nyttan för patientens vård och behandling, förutsättningar för forskning som genererar ny kunskap om orsaker till sjukdomar, diagnostik, diagnosklassifikaioner, förbättrade behandlingar, nya läkemedel och vaccin. Det finns cirka 600 biobanker registrerade hos IVO (Inspektionen för vård och omsorg). Dessa prov används för hälso- och sjukvårdens utredningar och behandlingar av patienter, men de har också ett stort värde för forskning och utbildning. Enbart omkring 3-5 procent av alla existerande prover är sparade i forskningssyfte.

Det finns ett växande behov av att på ett nationellt standardiserat sätt och med hög kvalitet spara blodprov för forskning i biobank vilket har medfört att en sjukvårdsintegrerad hantering för detta finns eller håller på att införas vid framförallt universitetssjukhus. En annan viktig utveckling är hantering av färskfrusen vävnad som också det håller på att införas vid flera universitetssjukhus. Om den hantering av biologiska prov som används i vården idag också utnyttjas för forskning leder det till bättre förutsättningar för att kunna forska. Införande av nya arbetstätt, anpassningar av dagens system och investeringar i form av utrustning och IT-system kräver dock stora resurser.

Bedömning

Landstingen i Sverige ska inte ensamt behöva stå för hela kostnaden för att bygga upp ett system inom biobanksområdet som underlättar för forskning utan delar av de statliga forskningssatsningarna bör öronmärkas till uppbyggnad och utveckling av landstingens biobanker. Vilket leder till en hantering som är anpassad till vårdens så väl som för forskningens behov. Detta borde Sveriges Kommuner och Landsting verka för under kongressperioden.

Yrkande

Vi föreslår att kongressen beslutar

att Sveriges Kommuner och Landsting verkar för att statliga forskningssatsningar öronmärks till uppbyggnad och utveckling av landstingens biobanker

att Sveriges Kommuner och Landsting tillsammans med det Nationella Biobanksrådet verkar för en gemensam nationell hantering av biologiska prover i vården som är anpassad till vårdens och forskningens behov

Dag Larsson (S), ombud för Stockholms län

Erika Ullberg (S), ombud för Stockholms län